

AB Bölgeler Komitesinin Rolü ve Görevleri

Reinhard Stuth

Sayın Başkan,
Sayın Bayanlar Baylar,
Sayın Belediye Başkanları,

Konuşmama iki hususa dikkat çekerek başlamak istiyorum. Birincisi, birçok zorlu görüşmenin ardından Avrupa Birliği ile üyelik müzakerelerine başlama tarihi almayı başaran hükümetinizi bu başarısından dolayı tebrik ediyorum. Bu, oldukça uzun ve zorlu bir aşamaydı. Bunu aynı zamanda kendi konumum itibarıyla de söylüyorum. Ben, sizlerin de bildiğiniz gibi Türkiye'nin üyelik müzakereleri konusunda çoğunluk itibarıyla çekimser kalmış olan Alman Hıristiyan Demokratlar Birliği üyesiyim. Ama ben şahsen bunu her zaman önemli gördüm. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giden yolu, Türkiye için önemli olduğu kadar bizim için de önemlidir.

Dikkat çekmek istediğim ikinci husus ise, Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki farklı şehir ve belediye anlayışı ile ilgilidir. Almanya'da resmi otoritenin üç düzeyi bulunmaktadır. Bir federal devlet, yani ulusal devlet vardır. Daha sonra 16 eyalet gelir ki bizim anayasal geleneğimize göre bunlar da birer devlettir. Bunun ardından da yerel yönetim düzeyi gelir. Bizler, içerisinde bulunduğumuz şu günlerde Almanya'da anayasamızdaki bu federal yapıyı yeniden düzenleyecek olan en köklü reformu karara bağlamış bulunmaktayız. Şimdi bu reformla anayasamıza federal hükümetin, yani ulusal hükümetin belediyelerin yapmaları veya yapmamaları gerekenler konusunda karar vermesini yasaklayan bir fıkra eklenmektedir. Böylece artık bundan böyle ulusal hükümetin belediyelere yükümlülükler getiren bir yasa çıkarması mümkün olmayacak. Bu husus gelecekte 16 eyaletin kesin görevi olacak.

Benim geldiğim ve temsil ettiğim eyalet Hamburg eyaleti. Hamburg bu konuda şanslı sayılır, çünkü biz yüzyıllardan beri hem şehir hem de eyaletiz. Yani sizin belediyelerinizde yapmakla yükümlü olduğunuz görevler bizim de görevlerimiz arasındadır ve biz aynı zamanda da Bavyera, Hessen veya Aşağı Saksonya gibi bir eyaletiz. Bu durum bizim federal devlete, yani ulusal devlet karşısındaki bakış açımıza da uymaktadır. Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Almanya'da halen bir imparatorluk hüküm sürmekteyken, Hamburglular imparatoru asla bir majeste olarak görmeyip, aksine onu her zaman sadece büyük bir müttefikimiz olarak tanımlamışlardır. Elbette Almanya'daki eyaletlerin ve belediyelerin ulusal devlet karşısında duydukları bu özgüven, Türkiye'dekinden tamamen farklı bir özgüvendir. Sayın senatör Hoeffel, öyle sanıyorum ki Fransa'da biraz daha uzun, yani iki bin yıllık bir geçmişli olan belediyelerdeki özgüven, bizdeki bu özgüveni aşmaktadır.

Şimdi biraz benim de şahsen dört yıl görev yaptığım Bölgeler Komisyonu'ndan bahsetmek istiyorum. Bölgeler Komisyonu, Avrupa Birliği içindeki en yeni kurumdur. Bu Komisyon 1994'ten beri mevcuttur. Avrupa Birliği Sözleşmesi'nde yer alan bu Komisyon şimdiye kadar sadece taslak halinde mevcut olan Avrupa Anayasası'nın da ayrılmaz bir parçası olacaktır. Bölgeler Komisyonunun herhangi bir karar verme yetkisi yoktur, ama bir danışmanlık işlevi görür. Avrupa Komisyonu ve gerektiği takdirde Avrupa Konseyi, bölgeler Komisyonunu 10 siyasal alanda görevlendirmek ve bu alanlarda Komisyondan görüş istemek zorundadır. Sunulan bu görüşlerle ilgili olarak daha sonra ne gibi bir yaklaşım sergileneceği konusunda ise komisyonlar ve konsey tamamen serbesttir.

Bölgeler Komisyonu'nun bugün 317 üyesi ve üye sayısına eşit sayıda da yedek üye bulunmaktadır. Eğer Türkiye şimdi Avrupa Birliği üyesi olsaydı, Türkiye'nin de bu Komisyonda 24, yani Almanya, Fransa, İtalya ve İngiltere'nin üye sayısı kadar üyesi bulunacaktı. Bölgeler Komisyonu üyeleri aynen parlamenterler gibi bağımsızdır, temsil ettikleri hükümetin veya parlamentonun talimatlarını kabul etmezler. En azından Komisyonun yasal dayanağı böyledir. Ama elbette ki siyasal bağımlılıklar vardır. Yasal olarak yapmama izin olsa bile ben de asla kendi hükümetimin takip ettiği kesin çizgisine karşı oy vermezdim. Bölgeler Komisyonu vatandaşları temsil etmeye ve insanlara ulusal hükümetlerden daha fazla yakın olmaya talip olmaktadır. Sanırım bunu sizlerin tamamı da talep etmekteyiz, yani gerçekten somut problemlerin ve bunların çözümünün nerede olduğunu belediye başkanı olarak sizler Ankara'daki hükümetinizden daha iyi biliyorsunuz. Bu talep, Bölgeler Komisyonu'nu Avrupa Parlamentosu ile ihtilafa düşüreceği için biraz tehlikeli bir taleptir. Bu nedenle Avrupa Parlamentosu, Bölgeler Komisyonu'nu sürekli engellemektedir, çünkü parlamenterler halkın asıl temsilcilerinin kendileri olduğunu düşünmektedirler. Parlamenterler, belediyeleri veya bölgeleri değil insanları temsil ettiklerini söylemektedirler.

Bundan başka Bölgeler Komisyonu – ki bu vatandaşa yakın hizmetle bağlantılıdır – yerellik düşüncesi için en önemli güçtür. Sayın Spengler giriş konuşmasında "all politics is local / bütün siyaset yereldir" diye bahsetti. Böylece şunu söyleyebiliriz: subsidiarty begins at home / yerellik evde başlar.

Eğer sizler Avrupa düzeyinde komisyona ve Avrupa Birliği'nin diğer kurumlarına karşı yardımcılık talep ediyor da bu yardımcılığı kendi evinizde gerçekleştiriyorsanız bu durumda güvenilirliğiniz olmaz. İleride Avrupa Birliği üyesi olarak Bölgeler Komisyonu'na dâhil olup gerçekte ulusal Türk hükümetinin iplerini elinde tutan kentleri ve vilayetleri temsil ettiğinizde sizin sözünüze kimse fazla kulak vermeyecektir ve size "önce kendi evinizde yardımcılık için mücadele etmeye başlayın ki biz de burada size kulak verelim." Bölgeler Komisyonu'nun çalışmasıyla ilgili olarak şunları söyleyebiliriz: Bölgeler Komisyonu önemli ölçüde sunulan görüşlerle çalışır. Yani yasama organının projeleriyle veya diğer somut tasarılarıyla ilgili görüş bildirir. Gürültüyü önleme konusunda hava limanları için bir yönerge veya üniversitelerin öğrenci değişimiyle ilgili Avrupa ötesi ağlar veya sorunlar olduğunda Bölgeler Komisyonu bölgeler ve belediyelerin bakış açısıyla bu konuda görüş bildirir.

Komisyon ayrıca Avrupa Birliği Anayasası veya ister Hırvatistan, Bulgaristan, Romanya isterse Türkiye olsun yeni ülkelerin birliğe katılımları gibi Avrupa Birliği'ni temelden ilgilendiren konularda da fikir beyan eder. Komisyonun ayrıca önemli gördüğü her konuda "inisiyatif görüş" denilen bir yazılı görüş bildirme hakkı bulunmaktadır. Bu konudaki yöntem şöyledir. Komisyon bu konularla ilgili olarak bir raportör atar. Komisyonun bir konuyla ilgili bütün görüşünü bu raportör hazırlar. Bu raportör somut bir projenin en önemli kişisidir. Bu nedenle çoğu kez 'belirli bir konuda kimin raportör olabileceği' konusunda kulislerde mücadeleler olur.

Bölgeler Komisyonu'nun bu görüşlerinin geçmişte daha başka görüşmeler üzerinde farklı etkileri oldu. Eğer sunulan görüşün etkisi düşük kalırsa, bu durumda yetkili raportör raporunu sadece klasöre takıp rafa kaldırır. Ama sunulan görüş gerçekten yetkin bir görüş ise ancak o zaman Bölgeler Komisyonu'nun sesine kulak verilir. Şimdi burada kendi kurumumu kötülemek istemiyorum. Sadece Bölgeler Komisyonu'nun sunduğu birçok görüşün daha sonra dikkatlice okunmadıklarını söylemek istiyorum. Ama daha başka örnekler de var. Örneğin limandaki hizmetlerin liberalleştirilmesi konusunda konunun uzmanlarınca hazırlanmış yetkin ve önemli bir görüş bildirilmişti. Bu görüş biz Hamburglular için önemliydi ve bu nedenle de komisyonda dikkatlice okundu.

Bölgeler Komisyonu, bu görüş bildirmenin yanında komisyonla sürekli bir siyasi diyalog yürütmektedir. Yılda beş kez yapılan genel kurul toplantılarının birçoğuna bu Komisyondan bir komiser de katılır ve komisyon üyeleriyle görüş alışverişinde bulunur. Komisyonla iyi işleyen bu diyalog, Avrupa Parlamentosu ve Bakanlar Kurulu ile iyi gitmemektedir, çünkü Bölgeler Komisyonu çoğu kez kendisi komisyona müracaat etmektedir. Bu ise geçmişte Bölgeler Komisyonu'nu zayıflatan önemli bir sorundur. Çünkü yeni yasa tasarıları, yönergeler ve yönetmelik taslakları önermek komisyonun tekelindedir. Ama kararı Avrupa Parlamentosu ve Bakanlar Kurulu vermektedir. Fakat Bölgeler Komisyonu bu konuda Bakanlar Kurulu ile neredeyse hiç konuşmaz, Avrupa Parlamentosu ile de nadiren görüşür. Ama yasamanın bu aşamasında Avrupa Komisyonu'nun etkisi yok denecek kadar azdır.

Şimdide Bölgeler Komisyonu'nun organlarına gelelim. Bu organları Komisyona etkilerine göre sıralamak istiyorum. Bunların içinde en önemlileri uzmanlar komisyonu denilen komisyonlardır. Bunlar altı tanedir: Bir tanesi bölgesel politika, ulaşım ve turizm; bir tanesi çalışma, sağlık ve iç pazar; üçüncüsü çevre, tarım ve tüketicileri koruma; dördüncüsü eğitim, araştırma ve kültür; beşincisi kurumsal sorunlar, işçileri ve adalet ve altıncısı ise AB genişleme ve göç politikası komisyonudur. Bölgeler Komisyonu'ndaki her üye genellikle bir veya en fazla iki uzman komisyonunun üyesidir.

İkinci önemli kurum ise gruplardır. Siyasi ailelere göre sıralandığında dört grup bulunmaktadır: Bunların en büyüğü Avrupa Parlamentosu'nda olduğu gibi Avrupa Halk Partisi, yani Hıristiyan Demokratlar ve muhafazakarlardır. İkinci büyük grubu Sosyalistler, üçüncüsünü Liberaller oluşturmaktadır. Ayrıca ise geri kalan diğer siyasi eğilimleri temsil eden bir grup bulunmaktadır.

En önemli üçüncü kurum, genel kuruldur. Gerçi genel kurulda da tartışmalar olmaktadır, ama kararlarla ilgili oylamalar önceden uzman komisyonlarında daha sonra da gruplarda hazırlanmıştır. Genel kurulda çoğunluğun değiştirilebildiğini çok ender yaşadığımı söyleyebilirim. Burada nüfuz kullanma pek yoktur. Belki bu, konuşma süresinin iki dakikayla sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır. Yani insan bu süre içinde düşüncelerini açmaya bile fırsat bulamaz.

Bölgeler Komisyonu içinde en az öneme sahip olan kurum ise ulusal heyetlerdir, çünkü çevre politikasından sosyal politikaya, kültür politikasından göç sorunlarına kadar birçok sorunda gerçekte Almanlar, İtalyanlar, Danimarkalılar veya Fransızlar arasında bir ihtilaf yoktur. Buradaki ihtilaf, bir taraftan Hıristiyan demokratlar ile muhafazakarlar arasında, diğer taraftan da Hıristiyan Demokratlar ile Sosyalistler arasındadır. Yani bunlar siyasi ihtilaflardır. Bu nedenle enerjilerini ulusal heyetlerdeki hazırlığa yönelten bütün Bölgeler Komisyonu üyeleri özellikle zayıftır. Bu durum özellikle Avrupa Birliği'ne yeni üye olan ülkelerde bir sorundur. Bu ülkelerde, diğer ülkelere hemen hemen hiçbir temsilciyi tanımayan ve bir yabancı dili gerçekten konuşamayan birçok üye bulunmaktadır. Böylece bunlar kendi aralarında kalmakta ve 25 heyetten sadece bir tanesini arkalarına alabilmektedir.

Bölgeler Komisyonu içindeki en değerli şey, gayri resmi bağlantılardır. Bölgeler Komisyonu'nun görüşlerinin ne gibi etkilerinin olacağını soğukkanlılıkla ortaya koydum. Buna karşın Komisyon üyelerinin kendi aralarındaki gayri resmi ilişki ağları önemlidir. Şahsen ben Hamburg için özellikle iki ilişki ağı oluşturmaya ve bunları teşvik etmeye çalıştım. Birincisi Büyükşehirler. Bölgeler Komisyonu'nda bölgelerin yanı sıra şehirlerimiz de bulunmaktadır. Ama özellikle AB üyesi küçük ülkelere ve Fransa'dan kısmen küçük şehirlerin belediye başkanları da gelmektedir. Bunların ihtiyaçları

bizimkinden oldukça farklıdır. Örneğin bizim kendimize göre ihtiyaçlarımız ve ilgi alanlarımız olduğu için Londra, Helsinki, Malmö, Hamburg, Frankfurt ve Madrid olarak kendi aramızda bir ağ oluşturduk. Bir diğer ağ ise bizlerin coğrafik konumundan kaynaklanmaktadır ve bunlar Batlık Denizi bölgeleridir. Bize öyle geliyor ki Bölgeler Komisyonu'nda Akdeniz bölgesi biraz fazla temsil ediliyor. Güney ülkeleri, yani zeytinyağı üreten ülkeler koalisyonu mükemmel şekilde teşkilatlanmıştır. Böylece bizler de bu zeytinyağı koalisyonuna karşı bir ringa balığı koalisyonu oluşturmaya çalıştık.

Bunun ötesinde Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu'yla gayri resmi bağlantılar Bölgeler Komisyonu'ndaki üyeler için önemlidir. Yani komisyonla veya parlamentoyla bir kurum olarak değil doğrudan doğruya bir bölgenin veya kentin temsilcisi olarak konuşmak gerekir. Komisyonda üye olmanız halinde bunu yapmak daha kolaydır.

Başarılı bir lobi çalışması için en önemlisi ise Brüksel'de bölgenizi temsil eden kendi büronuzun olmasıdır. Brüksel'de 300'ün üzerinde bu tür büro bulunmaktadır ve bunlar kısmen büyük bürolardır. En büyük bürolardan biri de 40 - 50 çalışanı bulunan Bavyera bürosudur. Hamburg ise Almanya'nın bir başka eyaletiyle, yani kuzey komşumuz olan Schleswig-Holstein ile müşterek bir bürosu bulunan tek eyalettir. Bizim bu büromuzda yaklaşık 15 kişi çalışmaktadır. Bunlar her biri kendi uzmanlık alanlarındaki gelişmeleri takip etmektedir. Bir kişi bilim politikası ve elbetteki bilimsel projeler için teşvik fonlarıyla da ilgilenir, bütün gün bu işlerle uğraşır. Ayrıca Avrupa'nın ikinci büyük deniz limanı olan Hamburg limanı için büyük önem taşıyan ulaşım politikasıyla uğraşan bir kişi vardır.

Buna karşın büromuzda tarım politikasıyla uğraşan bir kimse yoktur. Gerçi bizde birkaç lale yetişir, ama oldukça azdır. Yoksa bizde sanayi ve hizmet sektörü bulunmaktadır. Brüksel'de bir büronuz olsaydı, muhtemelen sizde durum daha farklı olacaktı. Yani eğer kendiniz için lobi çalışmaları yapmak, reklamınızı yapmak ve kendinize kaynak temin etmek istiyorsanız, bu durumda orada bir büro açmanız kaçınılmaz olacaktır.

Ama doğacak masraflar yüzünden başlangıçta üç-dört kent birleşerek böyle bir büroyu müşterek açıp açmayacağınıza siz kendiniz karar vereceksiniz. Ama eğer şimdi Türkiye Kentler ve Belediyeler Birliği bütün kentler için bir büro açabilirse, bu sadece bir başlangıç olur. Çünkü Diyarbakır'ın talepleriyle İstanbul'un talepleri birbirinden biraz farklıdır. Bu husus Brüksel'de de açıklığa kavuşmalıdır.

Son olarak ulusal düzeyde üyelerin seçilmeleri konusuna değinmek istiyorum. Almanya'nın Komisyonda 24 sandalyesi bulunmaktadır. Bizler Almanya'da bu sandalyelerin 21 tanesinin Almanya'nın 16 eyaletine ait olmasını kararlaştırdık. Sandalyelerden sadece 3 tanesini kentlere, belediyelere ve ilçelere ayırdık. Diğer eyaletler ise bunu tamamen farklı organize ettiler. Buna her ülke kendisi karar vermek zorundadır. Önemli olan Avrupa Birliği Sözleşmesi'nde bu üyelerin ya kendilerinin doğrudan seçilmiş olmaları – yani milletvekili olarak – ya da bir parlamento veya belediye meclisine karşı siyasi sorumlu olmak zorunda oldukları öngörülmektedir.

Bölge temsilcilerinin belediye temsilcilerine oranını kentler ve belediyelerin kendileri kararlaştırmak zorundadırlar. Kentler ve belediyeler ayrıca üyelerinin hükümetten mi yoksa parlamentodan mı seçileceklerine de kendileri karar vermek zorundadır. Hükümetten birini gönderdiğinizde, bu kişi daha fazla imkâna sahip olduğundan daha iyi hazırlanabilir. Çünkü sorunlar kısmen politik sorunlar olmakla birlikte aynı zamanda teknik sorunlardır. Hava limanlarındaki gürültü kirliliğini sadece genel bir sorun yaklaşımı ve politikacı olarak ele alarak "bu gürültüyü biraz azaltmak gerek" denilemez. Daha çok sonunda somut olarak konunun teknik ayrıntılarına girilmeli ve öneriler yapılabilir. İşte bunu da ancak hükümetten birisi yapabilir.

Fakat bir milletvekilinin de başka bir avantajı bulunmaktadır. Ben burada hiçbir milletvekilini kırmak niyetinde değilim. Ama çoğunlukla milletvekilinin zamanı daha fazladır. Eğer üye olarak bu Bölgeler Komisyonu'na siz giderseniz, en azından ayda bir

defa iki günlüğüne Brüksel'de olmanız gerektiğini hesaba katmak zorundasınız. Bunu yapmadığınız takdirde orada hiçbir etkiniz de olmaz. Eğer etkili olmak için Brüksel'e gidiyorsanız bu işe çok zaman ayırmak zorundasınız. Hükümetteki insanların da çoğu kez böyle bir zamanı yoktur. Yani, bu üyelik için fazla zamanı olan birisi ile çok imkân ve böylece de daha fazla yeterliliği olan birisi arasında bir tercih yapmak zorundasınız. En azından bir veya iki yabancı dili konuşamayan birisi zaten Brüksel'de iş yapamaz. Gerçi bu kişi oraya gider, yapılan konuşmaları tercüman aracılığı ile dinler ama, onun orada yapacağı etki gerçekten sıfır olacaktır. Bunu biraz acımasızca söylüyorum, ama dürüstlük bunu gerektiriyor. Bir yabancı dili iyi konuşamayan birisinin oraya gitmesiyle evde oturması arasında bir fark yoktur.

Sözlerimi bitirirken şu hususu vurgulamak istiyorum. Bölgeler Komisyonu sizler için her zaman çıkarlarınızı algılamanız için bir araç olabilir. İşte en zor görev bununla başlar. Acaba sizin çıkarlarınız nelerdir? Hem de soyut değil, somut durumda. Çıkarlarınız soyut olarak mümkün olduğunca fazla para almak ve etkili olmaktır. Ama bu yetmez. Oldukça somut sorunlarda etkili olmak zorundasınız. Hamburg için liman politikası örneğini vermiştim. Limanda kimlerin hizmet sunmasına izin verilmiştir? Avrupa'daki limanlar arasındaki, Rotterdam ve Hamburg limanları arasındaki rekabet nasıl organize edilmektedir?

Bir bölgenin işin başından itibaren bütün mevzuatın %80'i ile hiç ilgilenmemeye karar vermek zorunda olduğunu düşünüyorum, çünkü bu kesim asla böyle bir imkânâna sahip olmayacaktır. Almanya'nın bir eyaleti olarak bizim de yasaların, yönergelerin, talimatların, yönerge ve talimat taslaklarının ve önerilerinin yarısını da olsa kontrol edecek imkânâna sahip değiliz. Bizim görevimiz, bunların arasından bizim için gerçekten önemli olanlarının %10unu veya %20sini bulup çıkarmaktır. Bu iş için de – Brüksel'de değil, kendi memleketinizde – adama ihtiyacınız vardır. Brüksel'den gelen bir sürü inisiyatif denetleyecek birçok insana ihtiyacınız olur. Sizin için gerçekten önem arz eden tarım politikası, araştırma politikası, ticaret politikası, sosyal politika ve ulaşım politikası gibi sorunlar nerede? Bunlar resmi gazeteyi ve diğer belgeleri İnternette okuyabilmek için yabancı dil bilmek zorunda olan kişilerdir.

O halde all politics is local / bütün politikalar yereldir ve Avrupa'ya giden yol evinizde başlar. Eğer evde bu hazırlığınız yoksa, aslında Brüksel'e gitmenize de gerek yok demektir. Son olarak da sizlere işbirliği ve yardımlaşma için bir teklif getiriyorum. Bizim Brüksel'deki büromuz, en eski bölge bürosudur. Hamburg bürosunun başlangıcı 50'li yıllara dayanmaktadır. Eğer bu büronun organizasyonu hakkında daha ayrıntılı bilgi edinmek istiyorsanız, konuşmamın ardından başlayacak tartışmada ve tabii ki daha sonra da bilgi vermeye hazırım.